

ZAPISNIK

sa 7. sjednice Odbora za evropske integracije Skupštine Crne Gore, održane 26. jula 2021. godine

Sjednica je počela u 9 časova i 10 minuta.

Sjednici je predsjedavao Branimir Gvozdenović, predsjednik Odbora.

Sjednici su prisustvovali članovi Odbora: Simonida Kordić, Maja Vukićević, Branko Radulović, Danijela Đurović, Danilo Šaranović, Daliborka Pejović i Predrag Sekulić.

Sjednici nisu prisustvovali članovi Odbora: Dragan Krapović, Suada Zoronjić, Jevto Eraković, Amer Smailović i Fatmir Gjeka.

U svojstvu zamjene člana, umjesto poslanika Jevta Erakovića, sjednici je prisustvovala poslanica Jovanka Laličić.

Sjednici su prisustvovali Zorka Kordić, glavna pregovaračica Crne Gore sa Evropskom unijom, Andrej Orlandić, načelnik Odsjeka za sektorske politike EU u Kancelariji za evropske integracije, Dragana Marković, savjetnica glavne pregovaračice za pregovore o pristupanju Crne Gore EU i Luka Stanković, savjetnik u Odsjeku za usklađivanje propisa s pravnom tekovinom u Kancelariji za evropske integracije.

Sjednici su prisustvovali sekretarka Odbora Marija Maraš i saradnici u Sekretarijatu Odbora Marija Milošević i Luka Pejović.

Sjednica je bila otvorena za javnost i emitovana na youtube kanalu Skupštine Crne Gore i Parlamentarnom kanalu Radio Televizije Crne Gore.

* * * * *

Sedmu sjednicu Odbora za evropske integracije otvorio je predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović.

Nakon što je konstatovao da postoji kvorum za rad, predsjedavajući je predložio sljedeći

DNEVNI RED :

1. Izvještaj o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2020 – 2022, za 2020. godinu;
2. Konsultativno saslušanje glavne pregovaračice Crne Gore sa EU, na temu Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021 – 2023;
3. Razno.

Dnevni red je usvojen glasovima svih prisutnih članova.

TAČKA 1

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROGRAMA PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI 2020 – 2022, ZA 2020. GODINU

Otvarajući prvu tačku dnevnog reda, predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović podsjetio je članove Odbora da je Sekretarijat Odbora, u skladu sa novouspostavljenom praksom rada, a sve u cilju poboljšanja kvaliteta i efikasnosti diskusije na sjednicama, dostavio Kancelariji za evropske integracije pitanja na teme u vezi sa realizacijom Programa pristupanja Crne Gore EU (PPCG) za koje su članovi Odbora iskazali interesovanje da dobiju odgovor ili dodatno pojašnjenje. Kancelarija je dostavila Odboru odgovore u pisanoj formi prije sjednice¹.

Predsjednik Odbora je konstatovao da je na dosadašnjim sjednicama Odbora za evropske integracije iskazivana neophodnost unapređenja dosadašnje zakonodavne prakse u dijelu usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. Gvozdenović je kazao da je Odbor pokrenuo diskusiju o temi harmonizacije zakonodavstva, jer je statistički prikaz o praksi ocjene usklađenosti predloga zakona i zakona pokazao zabrinjavajući stepen neispunjavanja preuzetih obaveza u pogledu harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. Gvozdenović je istakao da je neophodno unaprijediti kvalitet procesa donošenja zakonskih rješenja, kako bi se isti usvajali tek onda kada se ispune svi neophodni kriterijumi.

Predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović istakao je da statistika aktuelnog saziva Skupštine Crne Gore pokazuje da je do 26. jula u proceduru Skupštine pristiglo 80 predloga zakona, od čega je 43 predloga zakona predloženo od strane poslanika, od kojih niti jedan ne posjeduje ocjenu i tabelu usklađenosti sa pravnom tekovinom EU. Sa druge strane, Vlada Crne Gore je predložila 37 predloga zakona, od čega 11 bez ocjene i tabele usklađenosti, a od toga je 5 predloga zakona usvojeno. Gvozdenović je kazao da je od pomenutih 80 predloga zakona ukupno usvojeno 29, od čega 11 koje je predložila Skupština Crne Gore i 18 koje je predložila Vlada. On je istakao da za predloge zakona koje je podnijela Vlada i koji su amandmansi mijenjani, za amandmane poslanika nisu pripremljene tabele usklađenosti propisa sa *acquis*, te da se ne zna sa sigurnošću da li su ispoštovani svi neophodni uslovi i obaveze sadržane u EU zakonodavstvu.

Gvozdenović je naglasio da navedeno ukazuje na potrebu Odbora da upozorava na neophodnost intenziviranja adekvatnog prenošenja praksi koje proističu iz zakonodavstva EU u domaće zakonodavstvo. S tim u vezi, on je predložio Odboru da se organizuje posebna sjednica Odbora, na kojoj će se kroz prezentaciju Sekretarijata Odbora za evropske integracije članovi Odbora bolje upoznati sa praksom rada parlamenata i odbora za pitanja EU država članica Evropske unije, kako bi se bolje razumjele obaveze u vezi sa

---

¹ Pitanja koja su članovi Odbora postavili Kancelariji za evropske integracije i odgovori Kancelarije biće integrisani na kraju izvještaja, kao poseban dokument.

harmonizacijom zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. Na istoj sjednici će biti predstavljeno i istraživanje Istraživačkog centra Skupštine Crne Gore, na temu praksi u harmonizaciji zakonodavstva u parlamentima država regiona i odabranih država članica EU.

Komentarišući izvještaj koji je na dnevnom redu sjednice, predsjednik Odbora Gvozdenović konstatovao je da je u 2020. godini, od 50 zakonodavnih akata planiranih PPCG-om, Vlada utvrdila 12 akata; od toga, Skupština je usvojila 7 zakonodavnih akata, dok su preostalih 5 arhivirani. Stoga je Gvozdenović postavio pitanje statusa arhiviranih akata, te da li će navedeni predlozi zakona koje je Vlada predložila u 2020. godini biti ponovo predloženi Skupštini od strane nove Vlade. Gvozdenović je konstatovao i da je u prva tri kvartala 2020. godine Skupština usvojila ukupno 39 zakona, uključujući nove zakone i izmjene i dopune zakona koji su na snazi, od kojih je 21 zakon planiran PPCG-om za 2019. i 2020. godinu. Kada je strategijski okvir u pitanju, Gvozdenović je konstatovao da je stepen realizacije planiranih obaveza u dijelu zakona u procentima 41%, dok u odnosu na strategijski okvir nije planirana nijedna obaveza za čak 18 pregovaračkih poglavlja. Gvozdenović je istakao da navedeno zahtijeva dodatnu pažnju Odbora u narednom periodu.

Predstavljajući informacije o realizaciji Programa pristupanja Crne Gore EU (PPCG) u 2020. godini, glavna pregovaračica Crne Gore sa EU Zorka Kordić kazala je da je u 2020. godini bila planirana 281 obaveza, od čega je realizovana 121, što u procentima iznosi 43%; planirani broj obaveza u zakonodavnom dijelu bio je 225 (48 zakona i 177 podzakonskih akata), od čega je realizovano 98 ili 44%. Kordić je kazala i da je od 56 planiranih strategijskih dokumenata u 2020. godini realizovano 23, ili 41%.

Po kvartalima, dinamika realizacije pokazuje da je u statističkom smislu najproduktivniji bio I kvartal kada je realizovano 79% obaveza, a da je ulaskom u kovid režim rada od marta 2020. godine stepen realizacije planiranih obaveza opao. Tako je u II kvartalu broj obaveza iznosio 72, od čega je realizovano 46 ili 64%, dok je u III kvartalu stepen realizacije iznosio 39%. Na kraju, u IV kvartalu 2020. godine, od ukupno planiranih 109 obaveza realizovano je 19 ili 17%, a od 28 planiranih obaveza u dijelu strateških dokumenata realizovana je samo jedna.

Kordić se osvrnula na proces planiranja zakona i podzakonskih akata, konstatujući da je potrebno naći način da se kompletna pravna tekovina EU prenese u domaće zakonodavstvo. Kada su u pitanju strategije, Kordić je istakla da se već duži vremenski period radi na smanjivanju broja planiranih strategija, u cilju povećanja kvaliteta istih prilikom njihove izrade, što podrazumijeva veći stepen odgovornosti u procesu racionalizacije broja strategija za nadležne resore.

Glavna pregovaračica je istakla važnost teme harmonizacije zakona koji se usvajaju, naglasivši da je veoma bitno razmotriti načine na koje Skupština i njeni odbori mogu podići kvalitet rada u ovoj oblasti, kako bi proces integracije Crne Gore u EU bio kvalitetniji, te dodala da se za jačanje kapaciteta i pronalaženje održivih rješenja u ovoj oblasti mogu koristiti i dostupni fondovi EU. Kordić je kazala da je važno da odbori ne prihvataju predloge zakona uz koje nije dostavljena potpuna dokumentacija od strane Vlade, dok je za predloge

zakona koji se predlažu u Skupštini neophodna izrada tabele usklađenosti prije njihovog stavljanja u skupštinsku proceduru. Osim izrade tabele usklađenosti, za predloge zakona koje predlažu poslanici potrebno je izraditi i analizu uticaja propisa (RIA), zaključila je glavna pregovaračica.

U diskusiji koja je uslijedila, članovi Odbora su dali svoj osvrt na rezultate u sprovođenju PPPCG-a, ali i na druge aktuelne teme koje se tiču ispunjavanja obaveza iz procesa pristupanja EU.

Član Odbora *Branko Radulović* kazao je da Odbor za evropske integracije predstavlja najvažniji odbor u Skupštini, i da je proces evropske integracije Crne Gore najsloženiji proces države, koji je potrebno posmatrati kao umreženi sistem saradnje Vlade, Skupštine i ostalih institucija. Po njegovim riječima, ovaj sistem mora dobro funkcionisati, kako bi se dobila prava slika stanja spremnosti za članstvo u EU, koja će uključivati ne samo vremenski okvir već i kvalitet sprovedenog procesa. Stoga kao poseban izazov vidi nedostatak sinhronizacije u zakonodavnom radu između Vlade i Skupštine, a smatra i da je jača zakonodavna inicijativa Skupštine u ovom sazivu uslovljena nedostatkom zakonodavne inicijative Vlade. Radulović je iskazao zadovoljstvo dosadašnjim radom Kancelarije za evropske integracije i radom glavne pregovaračice Crne Gore sa EU. Ipak, Radulović je iskazao zabrinutost zbog stepena implementacije direktiva iz pregovaračkog poglavlja 27 – Životna sredina i klimatske promjene, kao i dužine i kvaliteta pregovaračkog procesa Crne Gore sa EU, te iskazao neslaganje sa odlukama nadležnih za evropske integracije u jednoj od prethodnih vlada Crne Gore u oblasti liberalizacije tržišta nekretnina, koje su po njegovom mišljenju imale izuzetno negativan uticaj za Crnu Goru. On je zaključio i da postojeće strategije Crne Gore nisu usklađene sa trendovima i planovima EU u pojedinim oblastima politika.

Poslanik Radulović i predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović su se saglasili oko potrebe regulisanja pitanja harmonizacije zakonodavstva u Skupštini Crne Gore, te predložili da Sekretarijat Odbora, u saradnji sa Kancelarijom za evropske integracije, pripremi analizu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracije Crne Gore u EU iz 2013. godine, sa komentarima i predlozima za izmjene dokumenta.

Član Odbora *Predrag Sekulić* je kazao da je činjenica da se moglo uraditi više u procesu integracije Crne Gore u EU, ali da se moraju uzeti u obzir mnogi faktori koji su uticali na proces integracije, počev od najaktuelnijeg izazvanog virusom korona, preko mnogih unutrašnjih problema sa kojima se EU suočavala u prethodnih deset godina od kako je Crna Gora započela pretpristupne pregovore. Sekulić je istakao da se pritom mora uzeti u obzir da Crna Gora ima otvorena sva pregovaračka poglavlja, sa daleko manjim administrativnim kapacitetima od ostalih zemalja kandidata za članstvo u EU, što pokazuje da je Crna Gora ipak ostvarila najveći napredak u dosadašnjem procesu integracije u EU. Sekulić je istakao da je važno sagledati šta se može uraditi sada, navodeći da pored fokusa na pregovaračka poglavlja 23 i 24, postoji saglasnost oko pokrenute teme harmonizacije zakonodavstva i izrade tabele usklađenosti zakona sa pravnom tekovinom EU. Sa druge strane, on je istakao

problem efikasnog korišćenja pretpristunih fondova EU, naglašavajući da Vlada nema dovoljno dobrih projekata za kandidovanje u okviru IPA III programa, te da na ovom polju u prethodnih osam mjeseci rada aktuelne Vlade izostaju ostvareni rezultati.

Poslanica *Simonida Kordić* konstatovala je da postoji saglasnost kada je u pitanju potreba usklađivanja i normativne prakse usklađivanja i prakse sprovođenja zakona po standardima EU, koja postoji, između ostalog, i zbog dužine trajanja pregovora o pristupanju Crne Gore sa EU. Kordić je istakla da usklađenost zakonskih praksi sa pravnom tekovinom EU predstavlja potrebu Crne Gore, kako u pravnom, tako i u ekonomskom i socijalnom smislu. Ona je mišljenja da bi provjera rada Skupštine od strane Vlade u ovoj oblasti predstavljala direktno zadiranje u nadležnosti Skupštine, što ujedno predstavlja i protivustavni čin, jer je Skupština ta koja sprovodi kontrolnu ulogu nad radom Vlade a ne obrnuto. Rješenje problema Kordić vidi u internoj organizaciji same Skupštine i njenog načina rada, konstatujući da su poslaničkim klubovima potrebni ozbiljno organizovani savjetnički timovi, koji bi sa stručnog i pravnog aspekta omogućavali da zakonski predlozi dobiju zadovoljavajuću formu, kako u okviru domaćeg zakonodavstva tako i u okviru usklađenosti sa EU zakonodavstvom.

Kordić se osvrnula na činjenicu da u ovom skupštinskom sazivu većina zakonskih predloga dolazi iz same Skupštine, što smatra neobičnom praksom, ali ujedno i zakonski utemeljenom, te to nipošto ne posmatra kao problem, već kao aktivnost i zainteresovanost skupštinske većine za regulisanje pitanja koja su ostala neadresirana u dosadašnjem periodu rada Vlade. Ona smatra da Vlada ne predlaže zakone koji bi sistemski rješavali probleme sa kojima se Crna Gora suočava, a koje je i EU identifikovala i apostrofirala: vladavinu prava, korupciju na visokom nivou, organizovani kriminal i mnoge druge. Kordić je istakla i da se napredak mjeri kroz repere vezane ne samo za normativu, nego i za praksu, pa poseban problem vezano za rad Vlade vidi u primjeni podzakonskih akata na način koji krši njihovu suštinu i ugrožava ljudska prava.

Poslanica *Daliborka Pejović* je podsjetila na to da tabelu usklađenosti sa *acquis*-em, po pravilima Evropske komisije, popunjava predlagač zakona, a ujedno je iskazala dilemu da li Skupština ima kapacitete i stručnost da ovu aktivnost sprovede na kvalitetan način. Pejović je istakla da izjava Vlade da će se do 2023. godine izvršiti kompletna harmonizacija sa zakonodavstvom EU predstavlja politički paradoks, te podsjetila na to da Skupština i matični odbori kao ključni zadatak imaju nadgledanje procesa evropske integracije Crne Gore. Smatra da se aktivnosti Crne Gore u pregovaračkom procesu moraju restrukturirati, na način da se odrede prioritete i poglavlja koja će biti u fokusu napora, a sve u cilju poštovanja dogovora preuzetih prihvatanjem nove metodologije pregovora sa EU. Pejović je podsjetila na analizu eksperata Evropske komisije koji su se bavili regionom i zemljama kandidatima za članstvo u EU, u kojoj se ističe da se kroz prihvatanje nove metodologije pregovora sa EU teži izbjegavanju svakog vida politizacije institucija, sa ciljem vraćanja transformativnoj moći pregovaranja i donošenju stručnih i kvalitetnih zakonskih rješenja. Pejović je zaključila i da zakon o Skupštini Crne Gore, koji je u pripremi, dobija rang sistemskog zakona i da treba da, između ostalog, definiše i uloge i nadležnosti u procesu pristupanja EU.

Član Odbora *Danilo Šaranović* je podsjetio na apsolutni politički konsenzus o članstvu Crne Gore u EU, te ukazao na potrebu da se iskoriste trenutne pozitivne okolnosti kada je u pitanju proces evropske integracije Crne Gore. Šaranović je apostrofirao stav Republike Češke, koja će u okviru svog predsjedavanja Savjetu EU naredne godine predložiti otvaranje debate među državama članicama EU o 2025. godini kao godini kada će biti ozvaničeno članstvo Crne Gore u EU.

Glavna pregovaračica Crne Gore sa EU *Zorka Kordić* kazala je da je Program pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) pokazatelj svih planova u zakonodavnom i strateškom smislu po svim pregovaračkim poglavljima, te da će se usklađivanjem ovog dokumenta i trogodišnjeg Programa rada Vlade napraviti kvalitetan iskorak u smislu definisanja eksplicitnih obaveza u procesu pristupanja Crne Gore EU. Kordić je istakla da će se, paralelno sa ovim procesom koji se očekuje na jesen, raditi na osnaživanju članstva u radnim grupama za 33 pregovaračka poglavlja, te da su pregovarački timovi dobili zadatak izrade mape puta za svako poglavlje, koje će definisati najvažnije elemente neophodne za ispunjavanje završnih mjerila. Glavna pregovaračica je navela da se jedan od prioriteta koji utiče na cjelokupnu dinamiku pregovora Crne Gore sa EU odnosi na poglavlja 23 i 24, u kojima će se takođe raditi na ostvarivanju najvažnijih elemenata koji će dovesti do ispunjavanja privremenih mjerila.

TAČKA 2

KONSULTATIVNO SASLUŠANJE GLAVNE PREGOVARAČICE CRNE GORE SA EU, NA TEMU PROGRAM PRISTUPANJA CRNE GORE EVROPSKOJ UNIJI 2021 – 2023

Predsjednik Odbora *Branimir Gvozdenović* podsjetio je da je Odbor Kancelariji za evropske integracije unaprijed dostavio dodatna pitanja, koja se odnose na informacije o: planu Vlade da do kraja 2023. godine završi usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom EU, usklađenosti Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) 2021 – 2023 sa tim planom, izostanku informacije o administrativnim kapacitetima u okviru PPCG-a i planovima za njegovo naknadno revidiranje, procjeni postojećih i nedostajućih administrativnih kapaciteta po pregovaračkim poglavljima, kao i o nepostojanju ocjene usklađenosti sa *acquis*-em za predloge zakona i amandmane koje predlažu poslanici. Odgovore na postavljena pitanja Odbor je dobio u pisanoj formi.

Glavna pregovaračica Crne Gore sa EU *Zorka Kordić* skrenula je pažnju članovima Odbora na obim obaveza iz aktuelnog PPCG-a koji obuhvata 629 obaveza, od čega 439 u zakonodavnom i 149 u strateškom okviru, što predstavlja značajnu obavezu za administraciju kojom Crna Gora raspolaže. Ona je govorila o stepenu i obimu obaveza koje je potrebno ostvariti po resorima i pregovaračkim poglavljima. Najviše obaveza je planirano za poglavlje 1 – Sloboda kretanja roba - ukupno 86 obaveza iz zakonodavnog okvira, a za poglavlje 27 – Životna

sredina i klimatske promjene ukupno 51 obaveza, od čega 42 iz zakonodavnog i 9 iz strategijskog okvira, u sklopu kojih će biti potrebno usklađivanje sa strateškim vrijednostima EU za pojedine politike. Dalje, za poglavlje 14 – Saobraćajna politika planirano je 50 obaveza, od čega 40 iz zakonodavnog i 10 iz strategijskog okvira, a za poglavlje 12 – Bezbjednost hrane, veterinarstvo i fitosanitarni nadzor 49 obaveza, od čega 47 iz zakonodavnog i 2 iz strategijskog okvira.

Odgovarajući na ranije postavljeno pitanje u vezi sa izostankom informacija u PPCG-u o administrativnim kapacitetima potrebnim za proces pristupanja EU, Kordić je kazala da razlog tome leži u kasnijem usvajanju Zakona o budžetu Crne Gore za 2021. godinu, što je značajno otežalo planiranje sredstava neophodnih za mapiranje nedostajućih kapaciteta za svako od pregovaračkih poglavlja. Ona je istakla da se administrativni kapaciteti ne odnose samo na radna mjesta, već i na kapacitete za implementiranje usvojenih propisa. Kada je riječ o 2020. godini, Kordić je informisala da je od planiranih 277 službenika zaposleno 134, od čega je formirano 106 novih radnih mjesta. Kada su u pitanju obaveze po institucijama u aktuelnom Programu pristupanja, Kordić je kazala da su najviše obaveza imali: Ministarstvo kapitalnih investicija – 117 (100 zakonodavnih, 17 strategijskih), Ministarstvo finansija i socijalnog staranja – 84 (64 zakonodavnih, 20 strategijskih), Ministarstvo ekonomskog razvoja – 67 (45 zakonodavnih, 22 strategijske), Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma – 62 (56 zakonodavnih i 6 strategijskih) i Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede – 53 (41 zakonodavnu i 12 strategijskih).

Kordić je informisala da će se PPCG revidirati na jesen ove godine, na način da uključi obaveze iz trogodišnjeg Programa rada Vlade, mapa puta po pregovaračkim poglavljima i procjenu administrativnih kapaciteta za ispunjavanje obaveza iz procesa pristupanja EU (tzv. jesenji ciklus strateškog planiranja). Na pitanje o nedostatku usklađenosti sa *acquis*-em, Kordić je kazala da je, poštujući ustavno načelo odvojenosti izvršne i zakonodavne vlasti, neophodno da nadležne službe unutar Skupštine prate usklađenost sa pravnom tekovinom za predloge zakona i amandmane koje predlažu poslanici.

Nakon izlaganja glavne pregovaračice Kordić, predsjednik Odbora Gvozdenović konstatovao je sljedeće:

- da PPCG ne sadrži poglavlje Administrativni okvir, koji se odnosi na potrebe angažovanja službenika na poslovima od značaja za proces evropskih integracija Crne Gore, prije svega preraspodjelom posla, mobilnošću unutar javne uprave i kroz nova zapošljavanja;
- da, za razliku od prethodnog dokumenta za period 2020 – 2022, u Programu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021 – 2023 u uvodu nije prikazana statistika o broju zakona, podzakonskih akata i strategijskih dokumenata planiranih za period 2021 – 2023, kao ni za tekuću 2021. godinu;
- da se među planiranim obavezama Vlade u 2021. godini u dijelu evropske agende, definisanim PPCG-om, nalaze četiri predloga zakona koji nisu definisani i Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu;

- da za tri predloga zakona koji su predviđeni Programom rada Vlade Crne Gore za 2021. godinu postoji razlika u odnosu na obaveze planirane u PPCG-u;
- da je u prvoj polovini 2021. godine Programom pristupanja planirano donošenje ili izmjena ukupno 20 zakona, od čega je do sada Vlada realizovala samo 11.

Članica Odbora *Daliborka Pejović* pitala je glavnu pregovaračicu Kordić da li se pod ciljem usklađivanja nacionalnog zakonodavstva sa zakonodavstvom EU podrazumijeva potpuna harmonizacija do kraja 2023. godine. Ona je istovremeno istakla i da za poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene ne postoji mogućnost da se do 2023. godine izvrše predviđene obaveze iz pregovaračkog poglavlja koje su projektovane *acquis*-em, a da se ne planira prelazni period za realizaciju obaveza, te da se može samo pretpostaviti kolika će biti cijena zbog nerealizovanih i neizvršenih obaveza u okviru ovog poglavlja. Pejović je interesovalo i da li Crna Gora može oformiti tim eksperata koji bi se bavili izazovima i zadacima koji se tiču kohezije politike EU za period 2021 - 2027, a koji očekuju Crnu Goru u periodu kada postane punopravna članica EU.

Glavna pregovaračica je kazala da je Programom pristupanja Crne Gore EU (PPCG) 2021-2023 planirana puna harmonizacija zakonodavstva, i da planirani opseg obaveza može rasti samo ukoliko to budu zahtijevale izmjene u samoj pravnoj tekovini EU. Kada je u pitanju poglavlje 27 – Životna sredina i klimatske promjene, Kordić je istakla da su obaveze Crne Gore koje je potrebno ispuniti do trenutka pristupanja jasno definisane, između ostalog i višegodišnjim tranzicionim periodima među kojima se nalazi i period do 2035. godine. U pogledu predviđanja i očekivanja u okviru nove sedmogodišnje perspektive, Kordić je kazala da najveću odgovornost kao kreatori politika imaju nadležni resori, dok za planiranje EU fondova postoji struktura koja je formirana od strane Ministarstva finansija i socijalnog staranja i čiji je opseg posla planiranje i programiranje IPA fondova. Kordić je kazala da je važno voditi računa o obavezama Crne Gore i nakon pristupanja EU, te da ovaj proces ne smijemo shvatati kao proces koji ima svoj formalni završetak.

Poslanica Pejović je konstatovala da je Crna Gora izašla iz okvira funkcionisanja koji podrazumijeva donošenje strategijskih dokumenata za periode koje obuhvataju zakonska rješenja, navodeći za primjer Strategiju održivog razvoja koja je planirana za period do 2030. godine i na trenutnu pripremu sa njom povezanog Prostornog plana Crne Gore do 2040. godine.

Poslanicu *Jovanku Laličić* zanimalo je da li su formirane radne grupe u svim pregovaračkim poglavljima. Laličić je istakla da je potrebna sinhronizacija u radu Skupštine i Vlade na aktivnostima koje se tiču pitanja EU. Kada je u pitanju zakonodavni okvir, ona je konstatovala da za predloge zakona koje pripremaju poslanici, osim nedostatka izrade tabela usklađenosti predloga zakona sa pravnom tekovinom EU, poseban problem predstavlja i činjenica da se ovi predlozi zakona u Skupštini usvajaju bez javnih rasprava, što ne nailazi na pozitivan stav Evropske komisije. Laličić se interesovala i za kadriranja i zapošljavanja u ministarstvima i koliko će taj proces otežati put pristupanja Crne Gore u EU, uzimajući u obzir činjenicu da se

mnogi akteri koji su bili uključeni u pomenuti proces, koji je zahtijevao specifične kompetencije u obavljanju posla, danas nalaze na drugim radnim mjestima.

Glavna pregovaračica Crne Gore sa EU Zorka Kordić kazala je da se za pregovaračko poglavlje 13 – Ribarstvo još uvijek očekuje imenovanje šefa radne grupe, dok su ostali pregovarački timovi formirani, napominjući ujedno i to da formalna odluka o članstvu u radnim grupama nije preduslov da administracija ostvari kvalitetne rezultate. Kordić je istakla da Kancelarija za evropske integracije svakodnevno sa nadležnim resorima razgovara o kvalitetu, aktivnostima i izazovima u sprovođenju Programa pristupanja Crne Gore EU.

Član Odbora *Branko Radulović* je kazao da se *acquis* stalno mijenja, i da je aktuelna Vlada pokazala nefunkcionalnost kada je u pitanju donošenje strategija i zrelih projekata od značaja za Crnu Goru u procesu integracije u EU, te da, kada se uzme u obzir obim posla potrebnog za potpunu harmonizaciju sa EU zakonodavstvom, stav Vlade o članstvu u EU do 2024. godine zvuči paradoksalno. S tim u vezi, Radulović je kazao da je potrebno da Odbor za evropske integracije uputi otvoreno pismo Vladi i relevantnim adresama u Crnoj Gori, u kojem će ukazati na izazove, nedostatke i moguća rješenja u procesu evropskih integracija, između ostalog i u vezi sa pitanjem harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU, strateškim planiranjem Vlade i izdavanjem adekvatnih sredstava za realizaciju obaveza Crne Gore u vezi sa članstvom u EU.

Predsjednik Odbora Branimir Gvozdrenović je na osnovu prethodne rasprave članovima Odbora predložio sljedeće zaključke:

- 1) Poziva se Vlada Crne Gore da intenzivira napore na ispunjavanju plana definisanog Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG) 2021-2023 i da stvori uslove za realizaciju obaveza u skladu sa definisanim rokovima.
- 2) Poziva se Vlada Crne Gore da uradi procjenu postojećih i nedostajućih administrativnih kapaciteta po pregovaračkim poglavljima, te da kroz revidiranje Programa pristupanja u dokument uključi detalje o administrativnom okviru.
- 3) U cilju efikasnijeg praćenja zakonodavnog rada u okviru evropske agende Crne Gore, poziva se Kancelarija za evropske integracije da u narednom revidiranom Programu pristupanja i u izvještajima o realizaciji Programa uključi statistike o planiranom broju obaveza, po poglavljima i po resorima.
- 4) Poziva se Vlada Crne Gore da obezbijedi potpunu međusobnu usklađenost svojih strateških dokumenata, posebno u dijelu evropske agende.
- 5) Poziva se Vlada Crne Gore da, prilikom planiranja i izrade strateških dokumenata u specifičnim sektorima politika, obezbijedi usklađenost strateških dokumenata sa politikama EU u tim sektorima.

- 6) Poziva se Vlada Crne Gore da prilikom revidiranja Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2021-2023 u obzir uzme sve neophodne obaveze koje je potrebno realizovati kako bi se ostvario cilj Vlade da do kraja 2023. godine završi usaglašavanje zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom EU.
- 7) U cilju obezbjeđivanja kvaliteta zakonodavnog i strategijskog okvira, poziva se Vlada Crne Gore da pri izradi predloga zakona i strateških dokumenata obezbijedi konsultativni proces i saradnju sa Skupštinom Crne Gore i nadležnim radnim tijelima.
- 8) Radi obezbjeđivanja potpunih informacija u vezi sa izmjenom zakonodavnog okvira u kontekstu usklađivanja sa pravnom tekovinom EU, poziva se Kancelarija za evropske integracije da u toku pripreme izvještaja o realizaciji Programa pristupanja u izvještaje uključi i informacije o statusu predloga zakona u skupštinskoj proceduri. Zadužuje se Sekretarijat Odbora da Kancelariji za evropske integracije dostavlja potrebne informacije.
- 9) Odbor ukazuje na važnost procjene i analize stepena usklađenosti ukupnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU. U tom cilju, potrebno je da Kancelarija za evropske integracije u saradnji sa Odborom identifikuje relevantne izazove u procesu usklađivanja domaćih propisa sa *acquis-em*, a Vlada i Skupština Crne Gore da osmisle održive modele za koordinaciju procesa harmonizacije zakonodavstva.
- 10) Odbor poziva Skupštinu i Vladu Crne Gore da intenziviraju izradu zakona o Skupštini i zakona o Vladi, kako bi se na strateški i održiv način uredila podjela odgovornosti i saradnja dvije institucije u procesu pristupanja Crne Gore EU.

TAČKA 3

RAZNO

Predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović informisao je članove Odbora da je u periodu od održavanja prethodne sjednice Odbora organizovano plenarno zasijedanje COSAC-a u okviru slovenačkog predsjedavanja Savjetu EU, na kojem je kao predsjednik Odbora učestvovao, a da će zabilješka sa pomenutog sastanka biti dostavljena na uvid članovima Odbora.

Članovi Odbora su dogovorili da sjednica posvećena temi korišćenja sredstava iz Instrumenta za prepristupnu podršku EU (IPA) bude odložena za septembar 2021. godine, kako bi se predstavnicima nadležnih institucija i upravljačke strukture omogućilo dovoljno vremena za pripremu odgovora na sva pitanja od interesa za korišćenje fondova EU u Crnoj Gori.

Na osnovu diskusija na sjednici, predsjednik Odbora je članovima Odbora predložio i sljedeće radne zaključke:

- 1) Odgađa se konsultativno saslušanje na temu Izvještaja o programima podrške Evropske unije Crnoj Gori za 2020. godinu i pozivaju se predstavnici relevantnih institucija da do 5. septembra dostave odgovore na dodatna pitanja poslanika, u pisanoj formi.
- 2) Zadužuje se Sekretarijat Odbora da organizuje posebnu sjednicu Odbora na kojoj će biti predstavljen istraživački rad Istraživačkog centra Parlamentarnog instituta Skupštine Crne Gore, na temu procesa usklađivanja zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU u parlamentima država regiona i odabranih država članica EU, kao i analiza Sekretarijata Odbora na temu uloge i nadležnosti odbora za evropske poslove u parlamentima država članica EU.
- 3) Zadužuje se Sekretarijat Odbora da, zajedno sa Kancelarijom za evropske integracije, pripremi i članovima Odbora dostavi analizu Rezolucije o načinu, kvalitetu i dinamici procesa integracije Crne Gore u EU iz 2013. godine, sa komentarima i predlozima za izmjene i dopune dokumenta.
- 4) Ovlašćuje se predsjednik Odbora da, u ime Odbora, pošalje pismo predsjedniku Skupštine Crne Gore u vezi sa statusom pripreme zakona o Skupštini i mogućnostima za rješavanje pitanja harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa pravnom tekovinom EU.
- 5) Ovlašćuje se predsjednik Odbora da, u ime Odbora, pošalje pismo ministru finansija i socijalnog staranja, u cilju isticanja potrebe da se u pripremi i praćenju realizacije budžeta Crne Gore uključi procjena potrebnih sredstava za realizaciju obaveza Crne Gore u vezi sa članstvom u EU, u okviru pretpristupnog perioda.

Kako nije bilo dodatnih komentara, predsjednik Odbora Branimir Gvozdenović zaključio je 7. sjednicu Odbora za evropske integracije u 11 časova i 10 minuta.

SEKRETARKA ODBORA

Marija Maraš

PREDSJEDNIK ODBORA

Branimir Gvozdenović